

A Zsidó Tanács reagálása

A IV. zónában lévő zsidók koncentrációja és deportálása egyidejűleg folyt a budapesti zsidók különleges csillagos házakba való tömörítésével (lásd a 24. fejezetet). E 250 000 zsidó átköltöztetése június 17. és 25. között történt. A hatóságok Budapest esetében úgy döntöttek, hogy nem létesítenek területileg összefüggő gettót, nehogy a szövetséges hatalmak aztán intenzívebben bombázzák a főváros többi részét. Mindamellett a központi zsidó vezetőségnek jó oka volt azt hinni, hogy a csillagos házak létesítése előjáték a budapesti zsidók deportálásának és likvidálásának.

Ez idő tájt, a IV. zónából való deportálások idején kézbesítettek először Auschwitzból postai levelezőlapokat több, korábban deportált személy rokonának és barátainak. A postai bélyegzésen nem létező földrajzi név, „Waldsee” szerepelt, a rejtélyes üzeneteket („Megérkeztem. Jól vagyok.”) az áldozatok gyakran közvetlenül elgázosításuk előtt írták. A németek célja természetesen az volt, hogy a Magyarországon még deportálásra váró zsidókat hamis biztonságérzetbe ringassák.¹³⁵

Egy köteg ilyen levelezőlapot Freudiger Fülöpnek, a Zsidó Tanács egyik vezető tagjának adtak át szétosztásra. Feltűnt neki, hogy az egyikben a „Waldsee” szót egy kitörölt szó helyére írták a levelezőlapon. Fonal számláló nagytitlencsésjével, melyet textílygyárában gyakran használt, megvizsgálta a kitörölt szót, és megállapította, hogy az eredeti helységnevével „witz”-re végződött. Fölfedezését közölte Krumeyjal, aki állítólag azt mondta neki: „Freudiger, én magát okos embernek ismerem; nem kéne mindent észrevennie!” Június 25. körül Freudiger maga is kapott egy ilyen „waldsee”-i levelezőlapot Stern Józseftől és Sámueltól, gyárigazgatójának, Stern Edmundnak a fivéreitől. Nevüket úgy írták alá, mint Joseph R'evim (héberül: „éhes”) és Samuel Blimalbish (héberül: „ruhátlan”).¹³⁶

A Zsidó Tanács felháborodott. Kétségbeesett erőfeszítéssel, hogy megmentse a megmaradt vidéki zsidókat (már csak az ország nyugati és délnyugati részében voltak találhatóak), és megelőzze immár a budapesti zsidókat is fenyegető deportálásokat, még egyszer hagyományos fegyveréhez folyamodott. Június 22-én a Tanács könyörgő hangvételű petíciót intézett Sztójay miniszterelnökhöz, melynek másolatait eljuttatták a kormány néhány más tagjához is. Szövege a következő volt:

A Magyarországi Zsidók Szövetségének Ideiglenes Intézőbizottsága nevében, amely az 1520/1944. M. E. sz. kormányrendelet értelmében a zsidók ez idő szerinti törvényes érdekképviselői szerve, mély tisztelettel az alábbiakban bátorkodunk Nagyméltóságod és a m. kir. kormány elé tárni azt a rettenetes helyzetet, amely az izraelita és keresztény vallású zsidók százazreinek ez év május havában megkezdődött és azóta állandóan tartó deportálása folytán